

Innspill til Prop. 63 L (2023-2024) - Endringer i helsepersonelloven og helsetilsynsloven (administrative reaksjoner, karantenetid før søknad om ny autorisasjon mv.)

Legeforeningen støtter intensjonen og formålet om å styrke pasientsikkerheten og tilliten til helse- og omsorgstjenesten. Vi mener aktuelle forslag reiser både juridiske, etiske og praktiske utfordringer. Vi er usikre på om de er egnet til å ivareta ønsket formål, og mener andre tiltak vil være mer hensiktsmessige. Vi mener det er grunn til å merke seg innspillene fra Statens helsetilsyn, som skal håndheve de foreslåtte endringene.

Om tilsynets rolle

De siste års lov- og praksisendringer ble gjort blant annet for å styrke råd- og veiledningsrollen, fremme hensynet til læring og forbedring og gjøre straffeaspektet mindre fremtredende. Legeforeningen har støttet en utvikling mot et mer proaktivt tilsyn, hvor råd- og veiledningsrollen fremheves og styrkes, fremfor strengere og mer kategoriske reaksjoner. De aktuelle forslagene, særlig varig tap og karantenetid, har et fremtredende pønalitetspreg, og vi er bekymret for vridningen av fokus og forslagenes signaleffekt. Dette kan bidra til å vanskeliggjøre tilsynsmyndighetenes rolle.

Statens helsetilsyn peker selv på at det må utredes hva som bør være deres virkemidler som forvaltningsorgan og tilsynsmyndighet, og hva som bør være strafferettslige virkemidler som behandles i domstolene. Ved inngripende virkemidler stilles sterkere krav til hvordan rettssikkerheten ivaretas.

Nyanserte reaksjoner, individuelle vurderinger og konkrete tilbakemeldinger

Vår vurdering er at mange av hensynene som søkes ivaretatt, vil kunne ivaretas på en hensiktsmessig måte med justeringer i praktisereringen av eksisterende regelverk. Herunder konstruktive, tydelige vedtak, med en tilpasset reaksjon og nyanserte, konkrete tilbakemeldinger om tiltak som iverksettes og eventuell anslått tid som bør gå for å kunne søke om ny autorisasjon.

Karantenetid

Fremfor en generell karantenetid med åpning for unntak, vil formålet med tilsyn og ønske om mer nyanserte reaksjoner bedre ivareta ved en konkret vurdering.

Statens helsetilsyn fremhever også at de ikke ser behov for å innføre en generell karantenetid, og peker særskilt på at forlaget om karantenetid på ti år før søknad om ny autorisasjon i de alvorligste sakene, er et svært inngripende forvaltningsvedtak som reiser utfordringer knyttet til rettssikkerhet.

Om varig tilbakekall som tilsynsreaksjon

Grænseoverskridende adferd som er egnet til å skade pasientsikkerheten eller tilliten til helsetjenesten skal ikke aksepteres. Hensynet til pasienten skal i slike tilfeller alltid veie tyngst. Spørsmålet blir derfor hvilke virkemidler som er best egnet til å gi effekt, uten at dette får slagside i form svekket rettssikkerhet for helsepersonell.

Varig tilbakekall av autorisasjon er et yrkesforbud som er svært inngripende og alvorlig for den det gjelder, og dersom det skal innføres, er det viktig at terskelen er høy og forutsigbar, at vilkårene er tydelige og vurderingene etterprøvbare.

DEN NORSKE LEGEFORENING

Lovgiver må angi tydelig i forarbeidene når og hvordan Helsetilsynet skal anvendende og praktisere reaksjonen. Både om det vil kreve mer av saksbehandlingen bevisvurderingen, samt kravet til sannsynlighetsovervekt. Dersom karantenetid innføres mener vi at det ikke bør være en hovedregel, men en mulighet. Særlig dersom varig tilbakekall skal være aktuelt som reaksjon på forhold som ikke er knyttet til yrkesutøvelsen, mener vi at terskelen må ligge vesentlig høyere enn flere av de nevnte eksemplene.

Det må pekes på at selv om departementet konkluderer med at varig tap av autorisasjon (og karantenetid) ikke er straff, har reaksjonene et fremtredende pønalt preg, og vil nok av mange oppleves mer som straff enn en administrativ reaksjon. Det er viktig å skille klart mellom tilsyns- og påtalemyndighetens roller og oppgaver, og mellom straff og tilsyn

Diskusjonen om å inngripende reaksjoner som tilbakekall av autorisasjon og rettighetstap bør være forbeholdt domstolene, aktualiseres av foreliggende forslag.

Statens helsetilsyn er ikke enige at i at en ny type reaksjon, varig tilbakekall, er riktig virkemiddel. De peker på at varig tilbakekall av autorisasjon er et svært inngripende tiltak, som de mener bør behandles av domstolen. Videre at dersom det skal innføres en mulighet for å vedta at tilbakekall etter helsepersonelloven skal ha varig virkning, må vilkårene for å vedta varig tilbakekall bli tydeligere, eventuelt supplert med klarere angivelse i forarbeidene.

Pasientjournalarkiv

Vi ser ikke behovet for den foreslåtte endringen om innlevering av pasientjournalarkiv. Det er en rekke praktiske, tekniske og økonomiske utfordringer og uavklarte spørsmål knyttet til innlevering av journalarkiv. En "skal"- bestemmelse som foreslått skaper flere utfordringer og spørsmål som departementet ikke synes å ha vurdert.

Forebyggende tiltak

Vi vil også fremheve at lov- og praksisendringer for tilsynsmyndigheten kun er en liten del av tiltak som må iverksettes for å hindre grensekrenkelsers og overgrep i behandlingsforhold. Særlig vil forebyggende tiltak som beskrevet i pasientovergrepsutvalget rapport, samt arbeids-/ oppdragsgiver og fagmiljøet ansvar og informasjon til pasienter være viktige tiltak.

Legeforeningen mener det vil være uheldig å gjennomføre aktuelle lovendringer, slik forlaget nå foreligger.